

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
8 iulie st. v.
20 iulie st. n.

Ese în fiecare duminică.
Redacțiunea:
Strada principală 375 a.

Nr. 27.

ANUL XXVI.
1890.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe 1/2 de an 5 fl.; pe 1/4
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei

Mișcări literare la Românii din Bucovina dela 1775 până în 1889.

(Urmare.)

Încât privește calindaristica românească în Bucovina, ea s'a ivit destul de timpuriu, chiar mai înainte decât și la străinii din țără, dintru început numai pentru trebuința curat bisericească, nu ca și carte instructivă și de folos pentru popor. Un *Vasile Schintilă* făcù începutul. El tipări în anul 1814 aice în Cernăuți, în tipografia lui Petru Echarđt, unde mai târziu se tipări și »Chrestomaticul românesc« al lui Tóder Racocea, un »*Tabelarnic večnic calendar* pe o sută de ani», lucrat după »Mána lui Damaschin.«

Apărând cam din anul 1827 încóce un călindar nemțesc, destinat și pentru popor, edat de tipograful Petru Echarđt sub titlul: »Bucovinaer Hauskalender«, se simți și printre Români din ce în ce mai tare trebuința unui astfel de călindar. Consistoriul episcopesc se făcù răsunetul acestei trebuinți și hotări în anul 1837 publicarea unui călindar românesc după modelul nemțescului »Bucovinaer Hauskalender«, dară, voind a împreună folosul cu binele, decise ca venitul curat de pe vênđarea călindarului să formeze un fond, din carele să se spriginescă vėduvele preotese carile pe atunci nu se bucurau de nici un fel de ajutor séu pensiune. În anul 1838 însărcină consistoriul episcopesc pe ieronimahul și catechetul dela școla națională din Cernăuți, *Porfiriu Dimitrovici*, cu pregătirea materiei pentru un călindar de patru còle de tipar. Acesta, traducând multe din călindarul nemțesc și adăugând și dela sine »istorióre morale, regule economice, anecdoturi, înșciințări mestecate și altele«, supuse în octombrie 1838 manuscriptul sub titlul: »Calendar de casă pentru Bucovina pe anul 1839... cuprinđend întregul calendar pentru Greci, Remlano-catolici, Jidovi și Mahomedani.« Din cauza întârđierii manuscriptului pe la revisiuni și censuri atât aice la consistoriu, cât și la Leina și în Viena, și pentru că nu se putuseră stabili mai grabnic pericopele din evanghelii și din epistole ce aveau să se citescă în duminici, călindarul acesta n'a apărut decât abia pentru anul 1841. De aice încóce inse a eșit regulat în tot anul, edat de consistoriul episcopesc, până în anul 1873, când a trecut în redacțiunea și editura Societății pentru cultura și literatura română în Bucovina, care l'a publicat până în anul 1885, ér din anul 1886 încóce continuă a fi redigiat și edat de societatea academică »*Academia ortodocsă*«.

Din anul 1888 încóce mai apare în țără un al

doile călindar românesc, edat de librăria R. Șali sub titlul: »Călindarul poporului bucovinean.«

Inercarea Societății p. c. ș. l. i. B. pe terenul điaristic n'a remas fără de imitare de cătră unii bărbați curagioși și cu dor pentru respândirea lumnilor. Așă fundă parocul din Corovica, *Simion Cobilaneshi*, un điar politic literar anume pentru poporul de jos sub titlul de: »*Steluța*«, fóie pentru poporul român dela țără, care a apărut în Cernăuți din anul 1883 până în anul 1884, și a fost redigiată în graiul poporului cu o măestrie rară și cu mult succes.

Apoi avocatul *dr. Matei Lupu* și catechetul gimnasial din Suceva, *S. Fl. Marian*, începură a publică aice în Cernăuți, din 15 maiu 1886, alt điar politic sub numele de: »*Revista Politică*«, singurul organ carele represintă interesele Românilor din țără într'un mod care face redactorilor și colaboratorilor lui tótă onórea, și carele apare și astăzi.

Asemenea se mai fundă în anul 1882 în Cernăuți un điar bisericesc sub numele de: »*Candela*, jurnal bisericesc literar« redigiat dintru început, pentru testurile românești de profesorul dela facultatea teologică, *drul Vasilie Mitrofanovici*, ér mai apoi de parocul din Ceahor, *Artemiu Berariu*; pentru testurile rutenesci inse de profesorul de musică corală, *Isidor Vorobchievici*. Acest điar, susținut cu articule de mai mulți preoți, continuă a apăre și astăzi.

Societatea »*Amicul poporului*« publică și ea pentru respândirea unor cunoșcinți relative la agricultura și horticultura o fóie sub titlul de »*Amicul poporului*«, dară mai mult în limba nemțescă decât în cea românească. Acestă fóie nu apare regulat, ci numai din când în când câte un număr. A fost fondată în 1878. Redactori pentru testul românesc au fost, după timp, *Ilie Lută*, *Grigoriu Halip*, și astăzi este redactor responsabil pentru tótă fóia *dr. Ieronim Topală*, rectorul seminarului diecesan.

Pentru interesele didactice încă apare din anul 1872 încóce, în limba nemțescă, o fóie: »*Paedagogische Blätter*«, edată de directorul pedagogiului *Dumitru Isopescul*; în ea se găsesc și articule românești.

Chiar și un điar politic redigiat numai nemțesc pentru apėrarea intereselor proprie în fața publicului mare și luminat s'au mai încercat Românii să eede în anul 1872 sub numele de »*Patriot*, *Wochenschrift für Politik und Volkswirthschaft*« sub redacțiunea unui străin, *Friederic Cmetici*, dar n'au apărut decât 35 de numere.

¹ Veđi respectivele acte din archiva mitropolitană.

Pe terenul bisericesc, mai înainte atât de negrișit și de părăginit, odată brazdat bărbătește de scrierile meritorie ale profesorului *Vasilii Ianovici*, s'a continuat o activitate vrednică de totă lauda, de și dintru început mai sficioasă, dar mai pe urmă tot din ce în ce mai încredetore. Inregistrăm dară cu laudă, pe lângă numele actualului mitropolit dr. *Silvestru Samuil Andrievici-Morariu*, încă următoarele persoane:

Isidor Vorobchicvici: Cântări corale pentru liturgia sântului Ion Gura-de-aur, Viena, 1869, edițiunea a 2-a, Cernăuți, 1880.

Dr. Vasile Mitrofanovici: Omiletica bisericeii drept-credințioase resăritene, Cernăuți, 1878.

Ion-Juvenal Stefanelli: 1, Catechetica bisericeii drept-credințioase resăritene, Sibiiu, 1879. — 2, Catechese tratând a) istoria biblică a testamentului vechiu, Sibiiu, 1879; — b) istoria biblică a testamentului nou și faptele apostolilor, Sibiiu, 1881; — c) învățăturile dogmatice și morale ale bisericeii drept-credințioase resăritene, Sibiiu, 1881. — 3, Liturgica bisericeii ortodoxe catolice, București, 1866. — 4, Invățătura creștinăscă a bisericeii ortodoxe, pentru școlile primare, București, 1887. — 5, Invățătura creștinăscă a bisericeii ortodoxe pentru școlile superioare de fete, propusă în istorii și parabole din testamentul vechiu și nou, București, 1887.

Dr. Emilian Voiuțchi: 1, Profetul Joel, tradus și explicat după testul masoretic, Viena, 1882. — 2, Morala testamentului vechiu. Un studiu relativ la istoria moralei creștine, Cernăuți, 1890.

Eusebiu Popovici: Studiu pregătitor pentru întieul congres bisericesc în eparchia Bucovinei, Cernăuți, 1880.

Isidor de Onciul: 1, Manual de archeologia biblică, Cernăuți, 1884. — 2, Manual de introducere în santele cărți ale testamentului vechiu, Cernăuți, 1889. — 3, În diarul »Candela« încă a apărut mai multe lucrări meritorie din péna lui.

Constantin Popovici, iunior: Fântânile și codicii dreptului bisericesc ortodox, cu un apendice care conține învățătura celor 12 apostoli, traduse după testul original grecesc, Cernăuți, 1886.

Alecsiu Comoroșan: Prelegeri academice din dogmatica ortodoxă, a) partea generală; — b) partea specială. Ambele revădute și redactate de profesorul drul *Emilian Voiuțchi*, și publicate în Cernăuți în 1887 și 1889.

Ion Berariu: Colecțiune de predice ortodoxe române, Cernăuți, 1887.

Constantin Morariu iunior: 1, Omiliile celui dintru sfinți părintelui nostru Ioan Gură-de-aur la epistolele sfântului apostol Paul către Tit și Filomon, traduse, Gherla, 1888. — 2, Nouespredece omilii ale celui dintru sfinți părintelui nostru Ion Gură-de-aur la epistolele sfântului apostol Paul către Romani, traduse din testul original... împreună cu drul *Stefan Saghin*, Cernăuți, 1889.

Vladimir V. de Repta: Psihologia în însemnătatea ei pentru deșteptarea, cultivarea și înaintarea vieții religioase, Cernăuți, 1888.

Dr. Orest Popescul: Istoria catechumenatului bisericeii vechi, séu educarea religioasă morală a catechumenilor, Cernăuți, 1889.

Bendevschi Mihai: Carte de rugăciune, Cernăuți, 1889.

Dumitru Dan: Die orientalischen Armenier der Bucovina. Studiu, publicat în Czernowitzer Zeitung, anul XXIII. 1890 nr. 81 și cele următoare.

Pe terenul literaturii profane, beletristice și sciintifice, încă s'a arătat orecare activitate, tot din ce

în ce crescândă; mai ales în timpul din urmă intim-piună multă bunăvoință. Printre produțiunile de felul acesta găsim unele chiar de mare valoare.

În literatura poetică aflăm încercări chiar înainte de anul 1848, publicate în călindarul românesc, dar dintr'acest an încôce ele devin mai dese. Unele din ele sânt foarte rudimentare, ca bună oră cele trei poesiore: »Odă către nația română.« — »Pöetico-istorică disertație asupra nației Daco-Romane«, și »Dorința unui tinăr din studii către ai sei«, publicate de *Gavriil Ieremievici*, paroc din Berchișești, sub titlul de: »Poesii române.« Cu neasemănare mai nimerite erau poesiile alumnului seminariului *Trachiu Porumbescu* s. Golembiovski, dintre carile una, »Aratrul séu Plugul«, a ajuns chiar poporală; acesta avea talent poetic, și-i păcat că nu-și tipăreșce o culegere din poesiile și scrierile sale publicate și nepublicate. Dela el cităm aici ca publicat numai: Poem solenel la prëluminatele nataliții ale marelui Austriei împărat Ferdinand I, Cernăuți, 1848.

Samuil Andrievici-Morariu, Teoctist *Blajevici*, *Vasile Ianovici* (dela acest din urmă avem actualul imn poporal împărătesc), și alții, încă s'au încercat în poesiile ocazionale, fără de a fi dispus de vreo vênă poetică. Mai fericiți au fost *Vasile I. Bumbac*, *Dumitru Petrino*, *Ion I. Bumbac* și *Constantin Morariu* iunior, cari au posedat și posed, în diferite graduri, adevărate talente poetice.

Dela *Vasile I. Bumbac* avem, pe lângă poesii mai mărunt publicate prin foi periodice și broșuri ocazionale, ca 1, Mulțămită din partea Românilor Bucovinei, închinată lui Eudociu Hurmuzachi, Cernăuți, 1861. — 2, Cântare serbătorăscă, compusă cu ocaziunea sfințirii bisericeii catedrale, Cernăuți, 1864, — etc. — încă și o frumósă epopee: »Descălecarea lui Dragoș în Moldova, séu Dragoșida, al cărui început a apărut în Fôia Societății p. c. ș. l. r. i. B. anul V, 1869. — Păcat că nu o publică întregă, precum și celelalte poesii ale sale!

Dela *Dumitru Petrino* († 1878), poet adevărat, avem publicate 1, Flori de mormânt, Cernăuți, 1867. — 2, Prolog compus și rostit la deschiderea concertului ce s'a dat în 1869... în folosul fundațiunii Pumnulene, Cernăuți, 1869. — 3, Lumine și umbre, Cernăuți, 1870. — 4, Raul, poem, Cernăuți, 1875. — Poesiile lui sânt armonioase și cu avânt.

Ion I. Bumbac și-a publicat poesiile sale mai mult prin foi periodice și alte scrieri; o colecțiune încă nu și-a făcut. A tipărit până acum separat numai: Florina, epopee națională în cinci cântice, cântul I și II. Cernăuți, 1880. — Păcat că nu-i întregă!

Simeon Fl. Marian și-a câștigat merite neperitoare mai ales ca culegător al poeziei și credințelor populare nescrise din Bucovina. El a publicat până acum în această privință: 1, Poesii populare românești, tomul I și II. Cernăuți, 1873. — 2, Ornitologia română, Cernăuți, 1883. — 2, Descântece populare române, Sucéva, 1886. — 4, Stefan Vodă și Tătarii, Cernăuți, 1886.

Constantin Morariu iunior, a publicat: Goethe W. Herman și Doroteea, traducțiune liberă, Gherla, 1884.

Tot din tesaurul nesecat al literaturii populare nescrise a mai publicat și drul *Ion G. Sbiera* 1, Povești populare românești, Cernăuți, 1886. — 2, Colinde, cântece de stea și urări la nunți, Cernăuți, 1888.

Artemiu Berariu: Terminul sântului Niculai, Cernăuți, 1886.

Simion Cobilanschi: Dumitru Stan, nuvelă, Cernăuți, 1888.

(Finele va urmă.)

Dr. Ion al lui G. Sbiera.

Flori de salcâm.

Pe cea margine de drum
Ninge flori dintr'un salcâm,
Ninge flori mirositoare:
Ce ninsóre! ce ninsóre!..

Pe cărare trece-o fată.
— Uite érna 'n maiu, surată,
Îi grăi un băetan:
Ce mai an! Ce mai an!

— Anu-i bun, ninsórea-i bună,
Face grăului cunună.
E ninsóre sus și jos:
Ce miros! Ce miros!..

Și se plécă să adune,
Ride și in sîn își pune
Flori de ici, flori de colea:
Numai nea! Numai nea!

— Nu îți témă c'or să 'nghete
Róde pline de mândrețe,
Ce in sîn adăpostești?
Dragă-mi ești! Dragă-mi ești!

— Lângă mine cât îi sta
Și cu dragoste-i cătá,
Deu aşá, de loc, bădicá,
Nu mi-i frică! Nu mi-i frică!

Bolintin, maiu, 1890.

Radulescu-Niger.

Bogdan I séu Intemeerea Moldovei.

— Tragedie in versuri, in cinci acte. —
(Urmare.)

Scena VII.

Zemir, (purtând in brațe trupul neinsuflețit al Moldei.)

E gol ș-aicea cerul! — și bolta-i resturnată!..
Deci nicăeri in curtea-mi n'aflá-voi adapost?
Ce-am mai ajuns in lume din tot ceea ce-am fost?
Cu tine... pentru tine... Stafie ori femeie,
Ađi cursul vieței mele abraș, pocit, se 'nchee!
Și vraja cea măestră, ce-mi da vis de măriri,
O véd ađi prelăcută 'n neróde năluciri!
— Cătea de vrăjitoare! Cândva de te-oi mai prinde,
Ai tei ochi de năpircă din cap îți-i voi desprinde,
Și limba-ți pironi-voi de stêlpul cel mai nalt!..
— Ah!...

(Pune o mână la cósta dréptă, ingenunche și lasă incet pe Molda pe pământ.)

Junghiuri pismătareți in cóstă-mi ér tresalt!
— Și ce să lie óre? — Idei séu temeri próste...
Nu! — căci, la orice svícnet a ranei dela cóste,
Eu simt sfêrșind virtutea-mi — sfêrșitul meu îl véd!..
(Tresărind.)

— Femeio! tú ești mórtă?.. Oh nu! nu pot s'o cred! —

E numai meșteșugul de a fi mai drăgostită! —
E farmecul mai spornic pe fața ta sleită!..
— Eu ție-ți plac? — așa e! — La nuntă am ajuns...
Iubirea-mi și pe tine acuma te-a pêtruns!
Ești sóta mea! emiră! — Corónă-ți strălucește!
Tatarii ei se 'nchină — și lumea ț-o rívneșce!

— Haha! — cântați din cornuri! ș-un joc infuriat
Să-i tragem dinaintea acestui vechiu palat...

(Ridicând puțin pe Molda.)

E rece ca o pétră... Mai este ea femeie?
Mai este óre 'ntr'ensa de viéță o schintee?
— Tatar! — mai este óre vre unul pe aci?
La strigátu-mi, ce óre? nici unul n'a veni?..

Scena VIII.

Zemir. *Mai mulți tatar* (ce năvălesc in scenă.)

Tatarii.

Zemir! Zemir fugi grabnic!

Alții (mai venind in scenă.

Vai! mórtea ne alungă!

Alții.

Bogdan cu óstea-i mare ș-aci o să ne-ajungă!

Un tatar.

Stăpâne! fugi de-aicea... Românii 'nfuriază
Te caută pretutinden. Ci hai odată!

Zemir.

Stați!

Tatarii să se témă de-o cetă românească, —
Și vechea nóstră famă atât să se 'njoséscă?
— De mórte ve e témă, mișei! — Peri-veți toți
Aci, odat' cu mine....

Alt tatar.

Stăi tu de vrei și poți!

Noi n'avem chef de mórte...

(Plécă)

Alt tatar.

Ci haide! lasă-l frate

De róba lui cea mórtă nevrënd a se desparte,
Cu dënsa împărți-va mormentu-i...

(Plécă.)

Toți ceialalți tatar.

Haideți! hai!

Ne-ajung săgeți din urmă...

(Es toți.)

Scena IX.

Zemir.

Înimi de putregai!

La suflet mici! fricóse și mîrșave șopîrle!
Pe capul vostru țerna de vii să vi s'asvirle!..
Lăsați pe hanul vostru făr' nici un ajutor, —
Și 'n lipsa vitejeii — la fugă aveți spor?

(Aplecându-se ér cătră trupul Moldei.)

Emiro! Stăi tu barem aci, in neclintire, —
Căci, când privesc in ochii-ți, îmi bat joc de peire!
— Haha!.. Mai vine-un vultur, ce ne-a slugit de
nun...

La mésă 'nbelșugată pământul tot adun; —
Pe cap corónă-mi puneți! — corónă lumea tóte!..
Eu sînt Zemir emirul! ș-un Dumneđeu sînt póte!
Intónă-mi, gâde picles, un cânt de desfrânări,
Ce nurilor dă viéță și jalelor uitări!

Scena X.

Zemir, *Ursan*, *oșteni români*.

Un oștén.

Ci étă colo unul!

Altul.
Pe dânsul!

Altul.
Dați-i bine!

Ursan.
Zemir e însuș!...

Oștenii.
El e?...

Ursan.
Stați! stați!... Și
ancă cine?

O fată mórta!.. Molda-i!..

Toti.
Ea-i Molda?!

Ursan.
Însuși ea!

Pe crucea dela sinu-i o recunosc!.. Așá!

Toti. (făcând rotá in giurul Moldei.)
Cum, Molda...

Zemir. (copiláros.)
Nu e Molda... e daraga mea ursită ;
E róba mea!..

Ursan.
Mișele!

Zemir.
Priviți-o... e gătită

De nuntă 'mpărătescă....

Ursan.
Pe ea o ridicăți, —
Pe dânsul puneți mâna, — și pe Bogdan chemați.
(Parte din oșteni légă pe Zemir cu lanțurile ce
slugise pentru Negrilă, de însuși acel stêlp; al-
ții ridic pe Molda și o pun pe un divan lung;
alții es grăbiți.)

Ursan.
Domniță făr' de sémên! — Ce sórtă neașteptată
Ț-a scris in cartea lunei ursita-ți ne'ndurată!

Zemir.
Ce faceți voi cu mine?.. Coróna n'o mai voi...
Mi-i dor de munții veșteți... Me duceți inapoi...

Ursan.
Nebun ești tu, séu numai prefaci o nebunie?
Oricum vei fi, n'ai grijă! resplata o să-ți vie!

Scena XI.

*Bogdan, Zemir, Ursan, oșteni români.**Bogdan.*

Ci unde-i? unde-i, spuneți!

Ursan.

Privește-o!

*Bogdan.*Tu ești?...
tu!..Ești Molda?... Nu respunde!.. Trăești tu încă?...
Nu!..

Oh ceruri!.. Pe-a ta față a morței găbinelă
Intinsă-i ca o pânză... și përu-ți, de petelă,
Improșciat e... Mórta?... Da, inima-ți a stat
Și rece sinu-ți este!.. Al lunei greu păcat
Pe mine-ați me lovește!.. Dar cum? și de ce óre
Se stinge 'n primăveră o fragedă-așá flóre?
Ce vânt năprasnic fost-a să sufle pe-al teu rug?
— La ce blasteme crunte simțirea să-mi injug,
Spre-a da o resplátire acestei crunte sórte,
Ce lasă morți in viétă și viilor dá mórte?
— Vai mie!.. Ce-avui încă in lume să mai véd!
Ce véd in ochi aveea, eu ochilor nu cred!
— O Moldă, fică rară! pré vrednică mirésă!
Tu, đină intrupată — din multe đine-alésă —
Mormântul teu găsit-ai câtând pe-al teu bărbat...
Să mi te lese, raiul pizmaș nu s'a 'ndurat!
— Oh sórtă... La ce încă să blastem și să plâng?
In marea 'ntrégă focu-mi eu n'aș puté să-mi sting...
— Să caut deci resbunare! — ea numai să-mi aline
Veninul ce 'n tálazuri gilgíe-acum in mine;
Și crâncenă, ș-amară. in chip nepomenit,
Să fie resbunarea-mi!.. Oșteni! ați auđit
Durerea și rușinea ce-al vostru Domn indurá,
Și lacrámile-i tóte íuima nu ve furá?...
Ce-ați face voi, ca mine de-ți fi așá pëtrunși?
Ce-ați face...?

Toti.

Dă poruncă!

*Bogdan.*Căutați unde-s ascunși
Tatarii cari in viétă mai sânt, și mi-i aduceți!*Ursan.* (arătându-l pe Zemir.)

Zemir e 'n mâna nóstră...

*Bogdan.*El!.. Inima-i strepungeți!
— Or nu! — ar fi pré lesne...

(Repeđindu-se la el.)

A scorpie ce ești!
La jertfa-ți mișeléscă cu ochi de lup privești!
Ce mórte ți se cade? ce chin, ce schinguire
Să-ți fie dréptă plată l'așá nelegiuire?
— Na!..

(Il lovește in piept cu buzduganul seu; Zemir
pică in genunchi, dând un țipet greu.)

(Incheierea va urmá.)

N. A. Bogdan.

Istoria districtelor românești in Bă-
natul timișan.

VIII.

(Urmare.)

IV. *Districtul Iladia.* Despre acest district pu-
ține date s'au descoperit până ađi, din cari s'ar puté
esondá trecutul lui istoric. Se vede că in părțile a-
cestea Bánatul timișan nu a poses multă nobilime.
Acésta nobilime se presupune, că s'a concentrat mai
mult in distr. Severinului, unde-și aflaseră elementul
lor de rësboire și státeau gata a da năvală dușma-

PRIMUL BĂIAT.

nului ce ochiă peste otarele Bănatului și gata să-l cucerescă. Districtul Iladiei nu s'a dezvoltat, el se vede, că a fost o antică veche remasă cu reminiscențele și cu drepturile câștigate din adânci bătrânețe.

Aflăm că la 1223 Pontificele Honoriu III pe Margarita împărătesa Bizanțului, — și care eră sora lui Emeric reg. Ung. — o ia sub patronagiul seu, recunoscându-i dreptul de moștenire la averile ei din Ungaria, între cari eră și Iladia.

La 1363 Ladislau reg. Ung. in un act regal face amintire despre unele căinți a proprietarilor din Socolar, arădicate contra comitelui din Keve și contra castelanului Grigoriu și Mihai din Iladia, cari pe iobagii din Kevesd a proprietarilor din Socolar i-a deportat cu sila la Iladia. (ad villam Ilyed) Castelanii distr. la 1325 au fost Tamaș, Catali și Posa Seri; la 1382 Nicolae fiul lui Dominic. Tôte acestea sânt puține ce a lăsat istoria ca să zărim despre activitatea acestui district. Comunitățile aparținătoare de acest district au fost: Iladia, Ciclova, Jitin, Crăgun, Liget, Marincolț, Socolar, Váralya, Vrány, Verboltin, Tieván.

V. *Districtul Comiatului.* Acest district se presupune a fi fost unde ași se află comuna Érseg. Ér alții afirmă, că între Mutnic și Zorlenț-mare, și avea in circumscripția lui următoarele sate: Călugareni, Mogoșci, Reșița, Pipirig, Strîmtura, Zorlenț-mare și Zorlenț-mic, Dezeșci, Valea-mare și Remetea.

Istoricul acestui district a fost de mare însemnătate, pentru că prin fazele lui s'a recăștigat privilegiul dela Ladislau V. la 1457 prin care s'a stipulat drepturile tuturor districtelor. Vasile Gamza eră un nobil din acest district, care cu primejduirea vieței a mers la Viena a pretinde districtul din posesiunea lui Ioan Corvinul care fusese amanetat de Sigismund reg. Ung. (ex parte vestrae universitatis et universis et singulis valachis Nobilibus et Kinezis districtus Kom-yath.) Acest district inse nu avu lungă trainicie, căci prin secl. XV a fost absorbit de distr. Caransebeșului. Resboirile dîlnice și cu acesta perderile de nobili a impuținat din ce in ce numărul acelora, cari aveau menirea și rîvna de a conduce destinele districtului și apărarea autonomiei, și așa a trebuit să urmeze și centralizarea lui.

VI. *Districtul Crasovului.* Pesty Frigyes afirmă că districtul Crasovului ar fi fost situat la izvorul râului Caraș, unde eră o comună cu numele acesta și dela care apoi a împrumutat districtul nomenclatura lui. Din privilegiul pragmatic cunoscem ființa, și că a aparținut celor 8 distr. române. Până ași inse istoria și nesuința bărbaților de specialitate puține au aflat, ca să cunoscem istoria și acțiunile acestui district. Inlesnirea și posibilitatea de a cercetă arhivele de stat, și cu deosebire, archiva secretă din Viena, unde stau agrămădite tôte actele de valoare adunate cu ocuparea austriacă, din Bănatul timișan, din acestea se va puté complini și istoria districtelor, — pentru că ele ca atari au avut istoria lor de interes românesc. Pentru că acelea ce s'au scris despre acestea districte românești, sânt numai niște silnicii, fantasi și intortocări pe calapodul ungurilor, cari numai in Bănat nu au avut trecere și ființă. Șcim atăta despre acest district, că Sigismund la 1392 a făcut donațiuni nobililor din acest district, și anume lui Nicolae Pereni i-a donat Carașul, Cernoțul, Jabolna, Varadia și Vizvarul. La 1343 capitulul din Arad dă pe séma lui Powsa comite (Ban) al Karasoului următorul document in latinește: Nos Capitulum ecclesiae modiensis, damus promemoria, Auod Petrus dictus hoc, famulus magistri Powsa de Krassow in persona eiusdem domini sui, accedens ad nostram presentiam retulit protestando, quod Lucasius filius Rayk quas-

dam possessiones castris domini Regis Ersomylo vocati Steekialva Lacaya, Bykesd Harasthowth, Branefalva. Feketeyzwar et Nevegetlak vocatas cum montibus et aliis utilitatibus et pertinencis earumdem indebite sibi usurpasset et ocnpasset et nunc detineret occupatas, datum feria sexta proxima post octavam beati Georgy Martius, Anno Domini MmoCCCmoXLmo tercia.¹

La 1550 între distr. Crasoului și cel al Caransebeșului aflăm un tractat de alianță de apărare națională, care tractat a fost întărit și subscris de delegații ambelor districte: că la orice năvăliri dușmănoase asupra acestor districte, ei se vor apără împrumutat, precum acesta a fost indatinat între densii din adânci bătrânețe, acesta alianță se improspetéză prin subscrișii: Benedict Vorgiciu jude (oppidi Krasso), Andrei Dimitreviți, Petru Olbici, Stefan Miclosevici, Petru Micu, Lazar Dragul, George Roman iudices juratosque cives item Senatores omnes populos civitatis regiae Caransebes.²

VII. *Districtul Berzava.* Districtul Berzava se vede că și-a împrumutat nomenclatura dela riul Berzava unde eră și situat. Acest district trebuie căutat in părțile Reșiței, cam pe lângă muntele Capuțin. Te cuprinde o intristare, că ași abiă mai cunoscem o pomenire a gloriosului trecut, s'a dat uitării și locul unde a sustat acest district. Districtul acesta nu a putut avé o existență îndelungată, se vede că cam pe la 1597 s'a încorporat cu deseversire in distr. Caransebeșului. La 1495 proprietarul Ion Bizerea, care posedă averi in distr. Berzavei, devenind in lipsă și-a amanetat pentru 250 galbeni tôte domeniile din acest district lui George Gaman.

Comunele cari aparțineau acestui distr. au fost: Bărzava, Bratova, Brazova, Ceșova, Cerovița, Belareca, Micolț, Suicova, Tîrnova, Valle.

Ideia de centralizare a districtelor s'a născut și s'a adus in pracsă la venirea domnitorilor Calvini din Transilvania, cari dădură liberă intrare in administrațiunea Bănatului; ér de alta parte după ce prin vécul XVI. nobilii români din districte indulciți de secta calvinescă au părăsit propria lor religie străbună și se inrudiră cu familii maghiare, prin care amestec au început a degenră și familii și zel și bărbăție națională. Se făceau tôte la poște și inlesnirea administrațiunei. Nimenea nu mai rîvniă de a mai aderă la drepturi și autonomiă districtuală. Centralizarea deveni o dorință și o ideă calvinescă. Și sërmana nobilime română prin inrudirea ei cu Ungurii cădură in cursa perirei, și cu ei cu incetul perii cu deseversire și districtele române. Inse amarnic ș-a resbunat pentru acesta și destinul; că vedem și constatăm, că până ce acestea districte zelau cu românescă rîvnă intru apărarea drepturilor și naționalității lor, au deseversit fapte mărețe și patriotice, otarele Ungariei și a Bănatului erau apérate; turcul se feriă de a le călcă; fala armelor ungare eră dusă departe in Europa; pentru că regii Ungariei aveau aci o națiune, cu drept privilegiată, care nu lăsă pe pământul românesc să între dușmanul in țera ungură; inse cu desnaționalizarea și calvinizarea elementului nobil român, a început a se strică virtuțile resboinice și a se molipsi bărbăția românescă. Lumea se făcuse calvină și românul numai pentru St. Cruce și pentru ném se șcie insufletit și bate. In loc de apărare, românii din districte aderău la ideile lui Doja, Bocicăi, Racoți et consortes. Acesta stare de lucruri nefericite aduseră pe ture ce ocupă Bănatul, pentru că, nu mai eră zelul și virtutea românescă să-i opréscă; lipsiă Ioan Corvinul; lipsiău Ciorneșcii și Gamanescii; lip-

¹ Acest document e proprietatea contelui Festetics. Pesty Frigyes. Hist. Banat.

² Idem.

siá Paul Kinezul, lipsiá Gamza și universitatea nobililor și Kinezilor. Etă o resbunare amarnică asupra aceloră cari au desnaționalisat némul românesc. Pentru că românul numai ca român e bun și folositor.

VIII. Districtul Almașului. Acest district autonom a trebuit să posedă pre interesantă istorie aci la vadul Dunării, unde plăeșii români avură atâtea acțiuni rebelnice cu puternicul dușman; inse până aci puține am aflat din cari am puté face un șir de istorii demne de acest district, — faptele viteze a Giorneșilor și a Ciuleșcilor dedau destul cređemént, că românii din acest district a trebuit să fie pururea la misiunea lor, și numai la rîvna patriotică a lor s'a putut desevêrși atâtea fapte de apêrare. In patria lui Gruia și Baba Novoc ôre să nu fie istoria românescă?

Comunele districtului: Almajul, Bozoviț, Cosgia, Drencova, Gerlișce, (Rudaria), Herniacova, Jalzanița, Marșina, Moniș, Mandriș, Lapușnic, Jabolcina, Majoriș, Padeș, Prevelaț, Prigor, Pripileț, Rusca, Rustnic, Salin, Selișce, Tișovița, Terregova, Tyneo, Zagrädina prediu.

La finea celor 8 districte române am să notez puțin despre comiții supremi din comitatul Cenadului, cari au urmat după Cenadin instalat de reg. Stul Stefan. Intre acești comiți aflăm pe unii cu nume român, ce ne lasă să credem și să constatăm, că după ocuparea Mureșanei, aci au mai ramas români, ba chiar și unele din muerile lui Actum.¹ La 1163 eră comite Cusa (Cusa sunadiens Comite Kerkeliciu Hist. Ecl. Zagrab. pag. 76.) La 1165 Ampudius (Cech manseris V. Franc. Apendice despre justiția țerei pag. 156.) La 1194. Esau (Esau Curali Comite et eodem Cenadiens Comite. Dip II pag. 346.) La 1202 Jula (Jula Chanadiens et Avriali Comite Fejer. Cod. Dep II pag. 415.) Marcelus la 1206. (Knauz publică un act regal alui Emeric II, unde ocure Marcello Chenadiens Comite. Act in archiva bis. de Strigon. II la 1213 Petru (o diplomă a reginei Getruda la 1213 Petru Comite Chenadiens Hist. Crit. V. Fejer pag. 209.

(Va urmá.)

V. Grozescu.

S o n e t.

Ajunsu-ți-ai crudelă sörte scopul; --
Golit-am până 'n fund paharul
Și simț, — e gróznic mult amarul,
De chinuri mari i-a fost cuprinsul totul.

Luptat-am contră-ți mult cu hărbăție,
Avënd puternic scut nădejdeá sfântă
Și să-ți ajungi a ta pogană țintă,
Nu vream să cred, că vei avé țările.

¹ Vitas Gerardi In sede Morisena cum adhuc in feretro jaceret cuidam sacerdoti, n mine Petrus, qui erat monoculus visum restituit. Item domina quedam, uxor videlicet comitis Bech que fuerat quondam de uxorbis Achtum, erat paciens gravissimam febrim, quam ipse san tus baptizaverat, quae facta oblatione veniens ad sepulchrum ejus, mox ut patium ejus fuisset osculata, sanitatem est adepta. Parvulus quidam percursus a serpente, et carne ejus intumescente gravissime torquebatur, qui a parentibus dum allatus fuisset, statim nec dolorem nec tumorem amplius sensit Quedam mulier canapum de aqua extrahens, a demone obsesa est, que cum mane veniens juxta corpus sancti martiris astutisset, mox a demonio liberata discessit. (Caput XXII.)

Acum cunosc. De giaba-i lupta tótă;
Nădejdeá și credința-s vorbe góle —
Căci cine póte ție-a se opune?

Pe cine 'ncepi să-l persecuți odată,
Silit e-a se 'nchină puterii tale,
Că 'n van i-ar fi blăstêm ori rugăciune.

I. M. Ritișorean.

Mâncați cafea cu lapte.!

Numêrul 19 al »Familiei« aduce o cronică științifică despre cafea cu lapte, pe care dl farmacist militar C. Dumitrescu o arată drept un aliment sinistru, recomandând laptele și cafeaua deosebit preparate și dicënd că fiecare din acestea are pe séma sa o valóre nutritivă recunoscută de tótă lumea ca escelentă. Autorul își însușește aceste vederi dela autori francezi, cu tóte astea vederile mele sînt in privința cafelei cu lapte, diametral opuse vederilor dsale, precum se va vedé mai la vale.

De tot altfel e scrisă broșura dlui Dumitrescu in contra tutunului (1888 Focșani) și documentele de acolo sînt pe deplin convingetóre, pe când in cesțiunea de față autorul ênsuș pomenesce de insuficiența argumentelor și a observațiunilor de până aci. Cum s'ar și puté vorbi in acéstă privință de tábăcire? Popóre intregi mánancă cafea cu lapte și nu mai simțiră nici o tábăcire și décă admitem teoria că infusiunea de cafea tábăcesce albumina și caseina lapteului, de ce n'am admite (și încă in grad și mai mare) că acea infusiune concentrată, nediluată prin lapte, n'ar tábăci și membranele căilor digestive!?

Teoriile sînt bune in știință, dar practica este decidetóre in aplicatia științei.

Și apoi de când, me rog, este atât de escelentă valórea nutritivă a cafelei deosebit preparate, care va să dică a cafelei negre, ori turcesci? Autorii pe cari îi cunosc eu clasifică cafeaua intre condimente, atriindu-i pré puțină valóre nutritivă, unii considerând-o chiar ca o enigmă igienică.

Dar cafeaua cu lapte își are rațiunea sa. Copiii iubesc fôrte mult laptele, nu inse tot așa și ómenii mari. Mánanci de 2—3 ori lapte și pe urmă te ingrețosezi de el, pe când laptele, chiar și numai cu puțină cafea négră amestecat, are alt gust, îl poți mánca tótă vieța lără a-ți pricinui grêtă. Alară de aceea cu simpla cafea négră ori turcescă merge și câte unul séu mai multe pahare de bêturi alcoolice, pe când la cafea cu lapte un stomc care se respectă nici odată nu impörtă alcoolicele nici inainte nici pe urmă. Chiar și din acest punct de vedere ve indemn cu conștiință curată, numai décă aveți, mâncați cât de multă calea cu lapte, că nu se sparge stomacul, nu ve face grêtă ca laptele, ve și hrănesce și ve feresce intru cât e posibil de alcoolice.

Dr. G. Crăinicean.

Cugetări.

Lingusirea este moneda cea mai falsă și cu tóte acestea este singura care nu va încetá d'a avé curs.

*

Egoistul voesce să dea celorlalți un singur lucru: opinia sa.

Două discursuri.

Săptămânile trecute au fost ale școlilor. Pretotindeni s'au ținut esamene și n cele mai multe locuri s'au rostit discursuri ocazionale.

Din acele discursuri în deosebi două ne-au atras atențiunea. Amândouă dela București. Unul rostit de către dl B. P. Hașdău la distribuirea premiilor elevilor dela școlile secundare de fete; celalalt de către dl Ioan Slavici la distribuirea premiilor la Asilul Elena Dămna.

Discursul dlui B. P. Hașdău.

Este ultima și de solemnitate a distribuirii premiilor.

Înlăturând dar de astă-dată orice amărunt, orice particularități despre școle primare și secundare, bărbătești și femeșci, publice și private, particularități asupra cărora m'am oprit în cele trei zile precedente, voi atinge numai o cestiune de tot generală, prin care așa dicând, îmi voi încheia socotela.

Școla română merge ea bine său reu? Proba cea mai forte, cumcă ea merge bine, este că mai toți strigă că ea merge reu.

Să me espic.

Îmi aduc aminte, sânt acum 30 de ani, o universitate complectă nu eră în România, licee mai puțin decât degetele dela o mână, școli primare urbane câte una pe ici pe colea, despre cele rurale abia se visă la îndelea, dascăli demni de acest nume erau de o raritate mediocră, localuri ca vai de ele, și totuș... și totuș, când întrebai pe cineva cum merge școla română? el îți respundea cu față voișă: merge bine, merge iute, merge de minune.

Lumea noastră de atunci cerea puțin, căci se deprinsese a nu avé mai nimic. Calicul se mulțumeșce cu cinci parale. Astăzi noi cerem mult, fiind că mult avem, și cu cât vom avé mai mult, cu atât mai tare ne vom văietă că școla română merge reu, și se vor văietă mai tare tocmai cei eșiți din școla română, tocmai aceia cari îi datoréză ei partea cea fundamentală a instrucțiunii lor.

Bêtrâna Franța se plânge că învățământul nu merge bine, și-l tot drege în fiecare an. Germania, pe care unii și-o inchipuesc ca alfa și omega al școlei, nu e nici ea mulțumită.

În Anglia și în Italia se tot proiectéză reforme școlare. Apoi cum dar să ne intristăm noi, când auzim mereu că școla română merge reu? Âncă odată, este o probă, o simptomă că ea merge înainte, și cu cât mai înainte va merge, cu atât mai tare va simți că multe și multe îi mai lipsesc încă.

Și trebuie să mergă înainte școla română, fiind că are mare datorie de împlinit, o datorie mai mult decât națională. Ni se dă noue ca să dăm și noi altora. Crescuți ênșine mai măricei, să nu uităm că avem frați mai mici, la creșcerea cărora cată să întindem o caldă mână de ajutor. Prin impregiurări politice seculare, vecinii noștri de peste Dunăre au ramas mai înderēt pe calea culturii. Pentru români diua a resărit mai curênd decât pentru dênșii, scaldându-ne în lumină, și »chemarea cea mai frumôsă a României este de a face să se repercute razele din Carpați departe, departe, peste peninsula balcanică.«

Ungurii pretind că lor le este scris de a civilisă orientul. Același rol îl ambiționéză Grecii. Nimeni nu

s'ar supêra negreșit, decă civilizațiunea ar năvăli cât de indesață, fie și dela Pireu, fie și dela Budapesta. Altfel inse înțeleg opera culturii Grecii și Ungurii, altfel o înțelege Românul. Ungurii maghiariséză, Grecii eleniséză, unii și alții răpesc, său cel puțin se încercă a răpi naționalitatea altora. Nu așa face românul. El diuce sêrbilor și bulgarilor: Mai norocos decât voi, eu am la mine imbelșugate isvôre de cultură; veniți de învățați carte aicea, dar s'o învățați nu pentru a deveni români, nu pentru a ve lăpêdă de numele vostru, ci pentru ca să șciți a desvoltă și a apêră mai cu lărie propria vôstră naționalitate. Școlile nôstre de băeți, școlile nôstre de fete, universitățile nôstre ve sânt deschise voue. Noi ênșine am devenit mai români, învățând în Paris; învățând în București său în Iași, deveniți și voi mai bulgari, mai sêrbi. Și care va fi rêsplata noastră? Să iubiți România, după cum iubim noi Franța. A fi Franța orientului, a redesteptă naționalitățile prin cultură, ér nu a le desnaționalisă, acesta este misiunea cea mai mare a școlei române.

Termin aci, căci am ajuns la culmea aspirațiunii naționale.

*

Din discursul dlui Ioan Slavici reproducem următoarele:

»Asilul Elena Dămna«, sub al cărui acoperământ sântem adunați, nu e ca celelalte școli din țeră, un aședemēt de instrucțiune, ci mai presus de tôte un locaș de adăpost; de aceea nici serbarea, la care asistăm astăzi, nici nu are același înțeles ca la celelalte școli.

Sânt multe miseriile acestei lumi, multe suferințele ômenilor, multe nenorocirile lor, dar cea mai mare din tôte nenorocirile ômenesce e sârăcia copiilor, și un simțimēt de milôsă induioșare ne curvînde pe toți, când ne es în cale copiii lipsiți de ocrotire și de firêșca purtare de grige a părinților.

Fie c'au ramas orfani, fie că sânt o sarcină grea pentru părinții lor, ei chiar dela începutul vieții lor au cea mai tristă sôrtă în lumea aceasta, căci una e să fii părăsit, ramas tu singur ori să simți în fiecare clipă că ești o sarcină pentru cei mai de aprôpe ai tei.

Ceea ce-l face pe om suportabil în societate și tot'dodată destoinic de a suportă societatea ômenescă, e sincera tragere de inimă pentru semenii sei, iubirea în deobște, care ne dă inima deschisă, îndelunga răbdare, spiritul îngăduitor și tărnia lăpêdării de noi ênși-ne, fără de care noi sântem pentru societate o plagă, ér vieța e pentru noi un lung șir de munci silnice, și nu e nimic mai intunecat ca gândul unei vieți petrecute în singurătate sufletescă, neiuibit de nimeni și neiuibind pe nimeni.

Omul inse numai iubit fiind învăță să iubescă, numai pentru cei ce-i iubesc pôte să aibă tragere de inimă; astfel aceia, care dela începutul vieții lor n'au avut parte de cuvenita iubire, sânt amenințați de sôrtă de a trece, neiuibind nici ei pe nimeni, prin lume solitari, cu inima mereu închisă și cu privirea bânuitoare, înderētnici și inreutățiți, pismătăreți și rivnitori, dușmani în mijlocul unei lumi dușmane.

De aceea de-odată cu simțimētul de milôsă induioșare se iveșce în inimile nôstre tot'dauna și-o temere, care ne face să ne întrebăm: Ce are să êsă din aceste ființe horopsite!?

Asilul acesta, care s'a întemeiat sub ocrotirea celei din urmă dômne și a ajuns la înflorire sub patronagiul celei dintău regine române, e o dovêdă trainică, că în societatea noastră nu i se cuvine nimênuia dreptul de a se simți horopsit, că pe pământul acesta toți au parte de iubire, toți gă-

sesc ocrotire și toți trebuie să aibă tragere de inimă pentru țară și pentru nēm.

Aședământ de binefacere și în același timp aședământ de apărare socială, Asilul acesta stă pururea deschis; nimeni nu are înse dreptul de adăpost într'ensul, ci atărnă cu deseversire dela bunăvoința mai marilor noștri, cine are să se bucure de binefacerile acestui aședământ.

Ne-am adunat ađi aici, pentru ca să ne dăm sēmă, decă cele ce s'au bucurat de aceste binefaceri au înțeles ori nu menirea aședământului, în care stau adăpostite, dec' au invētat ori nu să iubescă pe binefăcătorii lor și să-și ridice cu sfios devotament ochii spre Înalta lor Protectōre, care priveghiēză cu neadormirea mamei asupra lor și ne îmbărbătează pe toți în lucrarea noastră.

Silința la invēțatură și bunele purtări sūnt singurele doveđi de iubire, pe care le cerem ađi dela dēsele, și e o cestiune de dreptate elementară, ca numai cele ee ne-au dat aceste doveđi să fie împărțate și de aici înainte de binefacerile acestui aședământ, ér celelalte să nu mai țină locul altor mai vrednice, cari ađi stau la pōrta Asilului, cerēnd intrare și adăpost.

Mai vinovate încă sūnt acele dintre elevele Asilului, care au părinți și rudeni și nu s'au gândit în timpul trecutului an școlar, câtă mahnire le price-nesc părinților sei, rudelor sale și tuturor celor ce voesc binele lor, decă nu sūnt silitōre și nu au purtări bune.

Dar noi nu ne-am adunat ađi aici, pentru ca să muștrăm ori să pedepsim pe cele îndērtnice, ci pentru ca să scōtem la ivēlă pe cele ce s'au distins prin silința lor la invēțatură și prin buna lor purtare, să le numim cu laudă și să le dăm câte un mic semn despre particulara afecțiune, de care sūnt vrednice.

Primul băiat.

— Veđi ilustrațiunea din nr. acesta. —

Nu este iubire mai mare, ca iubirea cu care-și iubește mama copiii. Dar nici nu este fericire mai mare 'n lume, ca fericirea mamei care-și vede copiii în bine și sănătate.

Dar și acēsta iubire și acēsta fericire au câte un punct culminant: acela când mama își dragostește primul băiat.

Ilustrațiunea din nr. acesta infătoșează un asemenea moment. Pictorul ne pune înaintea ochilor mama, privind-și primul băiat. Dar unde e condeiu care să fie 'n stare a descrie fericirea prin care plutește mintea ei acuma?!

I. L.

Literatură și arte.

Șcrii literare și artistice. *Eminescu* a ajuns și 'n America! Mai de multe ori scriserăm și noi, că și americanii au început a traduce pe *Eminescu*. Acuma mai înregistrăm, că »Chicagoer Zeitung« publică o biografie scurtă a poetului, dimpreună cu traducerea sonetului: »S'a stins viața falnicei Veneții.« — *Bustul lui C. A. Rosetti*, lucrat de tinerul sculptor Filip Marinescu din București, din inițiativa societății »Generația nouă« de acolo, e deja terminat; dar instalația în sala Ateneului, ne spune »Românul« nu se va face decât în ultimele zile ale lui septembrie. — *Di I. M. Riucean*, neobositul prieten al tinerimei școlare, a scos a doua edițiune din istoriōra sa »Mer-

loiu!« — *Diariștii din București* vreu să 'nființeze o societate a diariștilor, cum este și 'n alte țeri. — *Dictionarul dlui Gubernatis*, intitulat: »Dictionaire International des Ecrivains du jour«, în broșura din urmă publică biografia poetei *Veronica Micle*. — *Di dr. V. Bian*, medic-șef al spitalului rural Horez din Râmnic-Velcea a publicat un Raport științific pe anul 1889.

Amintiri din pribegie. *Di Ión Ghica*, actualul president al Academiei Române, a publicat la București un volum nou din pré interesantele și instructivele sale amintiri. Volumul pōrtă titlul: »Amintiri din pribegie« și este urmare la »Scrisorile« sale adresate dlui *V. Alecsandri*, care asemenea s'au publicat într'un volum, atragēnd luarea aminte acelora ce se interesază și la noi de mersul literaturii naționale. Precum arată și titlul, amintirile aceste datēză din anii începēnd dela 1848. Paginile volumului sūnt tot atâte fântāne pentru istoria română contemporană.

Regina României lucrēză actualmente la traducerea mai multor povești populare din colecția decedatului *Ispirescu*. De asemenea, scrie »Românul« va pune în curēnd sub presă mai multe povești originale, intitulate: »Babele.«

Plante noue pentru Flora Dobrogei. *Di dr. D. Brândză*, membru al Academiei române din București, a contribuit erăș la nomenclatura plantelor din Dobrogea. Sub titlul de sus dsa a publicat o broșurică, în care înșiră acele specii de plante din Dobrogea, cari nu se află amintite în lucrarea sa de mai înainte, apărută la 1884 sub titlul: »Vegetațiunea Dobrogei.« Broșurica e estrasă din *Analele Academiei române*, căreia autorul i-a raportat în ședința din 24 martie 1888. Prețul 20 bani.

Buletinul Societății geografice române din București a apărut și pe anul al XI, trimestru I. Sumariul acestui numer cuprinde întēiu actele Societății; apoi memoriile și conferințele și anume: Poporația Bucovinei de *Dionisiu O. Olinescu*, doue conferințe, ținute în adunările societății de dnii căpitan *A. Gurită* și *di Dim. Sturdza*, apoi: »Călătoriile lui Carol XII prin Țera Românească, conferință ținută în adunarea generală din 24 februarie 1890 de *di Ionescu-Gion*. Observăm, că președinte și protector al acestei societăți e ênsuș regele Carol; vicepreședinti *di general George Manu* și *di general C. Barozzi*; secretar general *di George I. Lahovari*.

Viēta municipală la Pompei. Sub acest titlu a publicat *di Ion Kalinder* la București un volum tipărit fōrte elegant, în care eruditul autor, după cum spune și titlul lucrării sale, studiează viēta municipală a orașului Pompei îngropat de lava *Vezevului*. Acēsta viēță, după autorul, a fost fōrte agitată, judecând după numărul însemnat al reclamelor electorale. O parte destul de însemnată din aceste inscripțiuni zugrăvite pe stuc a fost transportată de mult la muzeul din Neapole, unde acele se pot vedē. Din acelea se vede rolul pe care femeile, copiii chiar, l'au jucat în alegeri, rol de care vorbesc și afișele de pe pāreții caselor ce s'au desgropat. Lucrarea dlui *Kalinder*, intercalată cu multe ilustrațiuni, merită să fie citită de cei competenți. Prețul 4 lei.

Bustul poetei Veronica Micle, care a fost comandat sculptorului *Valbudea*, în curēnd va fi gata și va fi espus în sala de jos a Ateneului Român. Acest bust este făcut din inițiativa dnei *Smaranda Gârbea* și realizarea fondului necesar se datorește în mare parte dlui profesor *A. Kneisel*, prin producțiunile musicale ce a dat în acest scop.

Diar nou. *Descoperiri geografice*, diar geografic, va apăre la București, redactat de cei mai buni geografi români.

Teatru și musică.

Societatea pentru fond de teatru român va ține anul acesta adunarea sa generală în Orșova. Acolo s'a constituit un comitet arangiator, sub preșidiul dlui avocat Petru Călcunariu, secretar dl invătător Traian Hentiu; membri în comitet dnii Andrea Ignat, Băiaș Mihai, Băiaș Nicolae, Brnzeiu Simeon, Catrușca Iuliu, Costanic Nicolae, Danescu Paul, Gogoltan Ales., Ioanovici George, Ioanovici Teodor, Ioanovici Paul, Ioanovici George, Ioanovici Lazar, Ioanovici D. R., Iosipovici Stefan, Lujanovici Stefan, Mohora Nicolae sr, Mohora Nicolae, jr., Nicolovici Dimitrie, Nicolovici Lazar, dr. Popovici Ion, Popovici Emil, Sabău Mihail, Stoica Nicolae, Teodor Georg și Vior Stefan. Comitetul acesta a decis în o conferință să recomande comitetului central al Societății, ca termen al adunării, ziua de 24 august n. și ziua următoare. Terminul ficsat definitiv se va publica 'n curând. Și pân' atunci comitetul arangiator rōgă pe aceia cari vreu să ia parte la această adunare, să se înscrie pentru cvartire la președintele comitetului arangiator.

Operă română. Literatura noastră musicală, serie »Românul« s'a inavuțit cu o nouă operă națională, datorită unui tiner artist român, cunoscutul pianist G. N. Ochi-Albi, unul din artiștii orchestrei care delectează în toate serile numerosul public ce frecventează grădina dlui Ioan Marinescu, din strada Câmpineanu. Titlul acestei opere este: »Coroana regală«, compusă numai din arii naționale. Ea este dedicată reginei României. Opera musicală în chestiune este tipărită în străinătate, în editura dlui Gebauer.

Pentru bustul lui Eminescu. Presa din București și asociațiunea studenților universitari de acolo vor da duminică 8/20 iulie la București o mare serbare populară pentru completarea fondului destinat redicării unui bust lui Eminescu la Botoșani.

Serată literară 'n Iași. Vineri seara în saloanele dnei și dlui Emilian a avut loc o serată literară și musicală intimă, la care au asistat peste 50 de invitați. S'au executat mai multe bucăți musicale, la piano, citeră, etc. s'au declamat Glossa (Eminescu), Iertare, La iconă (Vlahuță) și alte poezii. Asemenea s'a citit o frumoasă schiță biografică despre I. Créngă.

Corul Mitropolitan din Iași, sub conducerea șefului său dl G. Musicescu, a plecat luni 2 iulie în excursiune, atât prin țară cât și prin Transilvania, Serbia și Rusia. Personalul corului e de 40 persoane. Concertul întău, va fi în Buzeu la 3 iulie.

Piesă musicală nouă. Pe aceeași ulicioră, romanță, cuvintele de Eminescu, muzica de violinistul Anton Kneisel, a apărut zilele trecute în capitala României.

O nouă reuniune de cântări. Ministrul r. u. de interne a provădit cu clausula de apropiare statutele Reuniunii gr. or. de cântări și musică din Rușava-vechie.

Biserica și școlă.

Șciori bisericești și școlare. Maj. Sa monarcul a dăruit din caseta sa privată 100 fl. comunei bisericești gr. c. din Galșa pentru adaptarea școlii sale. — *Protopresbiter I al Brașovului* s'a ales în sâmbăta trecută cu majoritate de voturi parocul Vasilie Voina. — *Dl George Popa*, originar din Lissa în Ardeal, a susținut în săptămâna trecută înaintea facultății de litere din București tesa sa de licență. — *Dl I. Soiu* din Săcele lângă Brașov a făcut cu succes la facultatea de medicină din București esamenul de doctor în medicină.

În cauza gimnasiului din Beiuș. »Gazeta Transilvaniei« reproducând raportul nostru despre ședința plenară a consistoriului gr. c. din Oradea-mare, în cauza gimnasiului din Beiuș, observă că acela »pare a avea caracterul unui comunicat semioficios.« Grăbim să asigurăm pe colegii noștri dela gazeta din Brașov, că sînt în rătăcire și că raportul acela n'are de fel origine semioficioasă, căci »Familia« nici odată n'a stăruit să fie și nici nu este organ semioficios al cuiva. Noi servim interese generale; am creșut dar, că sîntem datori să informăm pe scurt și esact publicul nostru și despre acea ședință importantă; de aceea ingrigirăm s'avem un raport fidel despre ceea ce s'a hotărît. L'am primit din izvor autentic. L'am publicat. Atata tot!

Societatea Petru Malor a tinerimei universitare române din Budapesta ne-a trimis raportul său pe anul școlar expirat. Din acela aflăm următoarele date: Societatea are 20 membri fondatori, 33 membri onorari, 26 membri ordinari și 3 ajutători. Comisiunea literară a ținut 8 ședințe, în care s'au prezentat 9 lucrări; biblioteca consistă cu finea acestui an din 1026 opuri; cassa, fondul permanent 4272 fl. 17 cr., fondul disponibil 35 fl. 6 cr., cassa-rest 8 fl. 69 cr., la oaltă 4315 fl. 92 cr. În anul trecut conducerea societății a fost următoarea: a) Comitetul: Președinte: Pavel Oprișă, stud. filos. Vicepreșed.: Valeriu Braniceș, stud. filos. Secretar: Iosif Blaga, stud. filos. Notari: George Iuga, stud. filos., Ioan David, stud. jur. Bibliotecar: Ioan Onciu, stud. techn. Cassar: Emilian Popescu, stud. filos. Controlor: Ioan Petrovici, stud. jur. b) Comisiunea literară: Președinte: Virgil Oniț, stud. filos. Refer.: Ioan Costa, stud. filos. Membri: George Morariu, stud. med., Ion Onciu, stud. techn., George Iuga, stud. filos., Ioan David, stud. jur., Iosif Diamandi, stud. comerc. c) Redacțiunea foii societății »Rosa cu ghimpi.« Redactor: Virgil Oniț, stud. filos. Colabor.: Tit Non Babeș, stud. jur., Valeriu Oniț, stud. filos. d) Econom: Petru Anca, stud. jur.

Școlă de fete cu internat în Arad. Comitetul reuniunii femeilor române din Arad și provincie — serie Bis. și Școlă — s'a întrunit în 8/20 iunie în ședință. Dintre conclusele luate de comitet cu această ocaziune, amintim, că comitetul a decis, ca încă la începutul anului școlastic viitor să deschidă școlă de fete cu internat în Arad. Spre scopul acesta comitetul a ales o comisiune pe care o-a incredințat, ca să facă dispozițiunile pregătitoare pentru deschiderea acestei școlă la începutul anului școlastic viitor. Tot de-odată aflăm cu plăcere, că mai mulți dintre dnii profesori dela seminarul diecesan din Arad și-au oferit deja serviciile pentru școlă de fete a reuniunii.

Școlă română de fete din Sibiu. Primirăm zilele trecute programa școlii civile (private) de fete cu internat a Asociațiunii transilvane, pe anul școlar 1889—90, publicată de directorul Ioan Popescu. Programa conține o scriere de dl dr. Petru Span, intitulată: »Individualitatea în educațiune«, apoi șcri școlare de directorul. Din aceste școteam următoarele: Personalul școlii: un director, doue învățătoare și doi învățători, doi cateheți, 4 instructori. Numarul elevilor, în clasa I 13, în a doua 20, în a treia 12, în a patra 4, în cursul suplementar 14, în internat 40.

Cătră stipendiștii fundațiunii lui »Gozsdu«! De ôre-ce pe anul 1890/91 nu sînt vacante locuri de stipendii nôue, ci suma disponibilă din bugetul fundațiunii lui Gozdsu pe acest an școlastic e rezervată numai pentru stipendiștii din anul expirat, aceștia se invită, ca până la 10 august a. c. st. n. să arete la cancelăria fundațiunii lui Gozdsu din Budapesta (Király-utca 13) rezultatul anului școlastic expirat cu documente credibile și cu declarațiunea, că unde vo-

iesc a continua studiile pe anul școlastic viitor, pentru că nearătând acestea până la termenul mai sus prescriș, se vor șterge din lista stipendiștilor. (Budapesta, in 1-a iulie st. n. 1890.) *Comitetul.*

Filiala din Cernăuți a societății „Școala română” și-a ales in 11 iunie, după cum spune »Revista Politică«, următorul comitet: Baronul Nicolae Hurmuzachi președinte, dl Nicolae Ieremievici vice-președinte; profesorul Ilie Luța cassar; prof. Dr. Dimitrie Onciul secretar; dl Nicolae Tarasievici și dl Ilie Dimitrovici substituți.

Fete eleve la gimnasil. Numerul fetelor, care s'au anunțat in anul acesta pentru esamene la gimnasiile de stat in România, e foarte mare. Așă de exemplu la liceul (gimnasiu complet) Mateiu Basarab din București s'au anunțat 92, la liceul St. Sava tot din București 83, și încă multe altele la celelalte gimnasil.

Studentii români de prin gimnasiile străine. In gimnasiul r. c. din Oradea-mare au studiat 66 gr. c. și 28 gr. or.; in gimnasiul de stat din Sibiu 92 gr. or. și 38 gr. c.

Reuniunea învățătorilor români gr. or. din districtul Sighișorei va ține adunarea sa generală in 10, 11 și 12 august n. in biserica ortodoxă din Mediaș, sub presiulul părintelui administrator protopresbiteral D. Moldovan. Afară de agendele oficiale, învățătorii: D. Stuchirean, E. Florea, G. Iacob, N. Natescu, I. Florea vor ține prelegeri teoretice și practice.

Cărți bisericești cu litere latine. In »Tipografia diecesană din Arad« se află de vânzare următoarele cărți bisericești românești tipărite cu litere latine: »Faptele sântilor apostoli«, »Dumnezeșcile liturgii« și »Sânta și dumnezeșca evanghelie.« Tot cu litere latine a apărut in tipografia seminarială din Blaș a treia edițiune din »Orologierul cel mare«, in care s'au făcut imbunătățiri foarte insemnate. Prețul unui exemplar nelegat 2 fl. 80 cr., legat in piele 3 fl. 80 cr.

Ce e nou ?

Hymen. *Dl Lup Bota* și dșora *Maria Anca* se vor cununa la 28 iulie n. in Capolnoc-Monoșor. — *Dl locot. Alesandru Stoanovici* din armata română și dșora *Octavia Moroean* s'au logodit la Iași. — *Dl Teofil G. Grigorescu*, învățator primar al școlei normale din Lăpușul-unguresc, s'a logodit cu dra *Elena Mașcan*, fiica dlui *G. Mașcan* de acolo.

Șoiri personale. *Dl V. Alesandri* sosind in țară, i s'a făcut propunerea d'a-l alege senator, dar poetul a declarat Romașcanilor cari voiau să-l alegă, că din cauza sănătății sale declină onorea. — *Dl dr. Iuliu Puscariu*, subjude la judecătoria cerc. I—III din Budapesta a fost transferat la cererea proprie la judecătoria criminală tot de acolo. — *Dl Aurel Cutean* a deschis o farmacie nouă in Zernești, cu firma »La St. Treime.«

Bal românesc in Maramureș. La 28 iulie n. se va ține la scâldile așă numite »Paveliane« in Slatina bal in favoarea bisericești gr. c. române din Sighet, ce se edifică. Comitetul arangiator: *Basiliu Jurca* președinte; dr. *Mihail Kókényesdy* vice-președinte; *Avel Anderco*, *Ioan Balya* de lood, *Nicolau Doroș* secretar, *Victor Faludy*, *Ștefan Gyenge*, *Adalbert Gallé*, *Iuliu Halász*, *Alesandru Hatfaludy*, *Ștefan Ilntzky* cassar, *Vasiliu Ilntzky*, *Vasiliu Ivasco*, dr. *Ștefan Kiss*, dr. *Iuliu Korányi*, dr. *Elia Mariș*, *Florentin Mihályi*, *Gabriel Mihályi*, *Georgiu Mihalca*, *Vasiliu Moiš*, *Ștefan Opriș*, *Eugeniu Pop*, *Isidor Papp*, *Ioan Pop*, *Corneliu Pop*, *Ioan Rednic*, *Iuliu Rednic*, *Petru Salca*, *Andrei Serbac*, *Aladar Urányi*.

Junimea academică română din Chior și comitatele vecine dimpreună cu intelighința română din Șomeuta-mare invită la balul imprevizat cu concert ce-l vor arangia la 24 iulie a. c. st. n. in Șomeuta-mare. Venitul este destinat pentru corul plugarilor români din loc. *Vasiliu Dragoș* președinte; *Alesandru Butean* cassar; *Georgiu Micul* controlor; *Simeon Meciu* secretar; *Ioan Anca*, *Alesandru Baban*, *Gavril Berinde*, *Nicolau Bosga*, *Emiliu Bota*, *Laurențiu Bran*, *Vasiliu Butean*, *Demetriu Cionca*, *Demetriu Cupșa*, dr. *Iosif Farcaș*, *Isidor Hangea*, *Alecsiu Hossu*, *Nicolau Hossu*, *Iuliu Lemenyi*, *Ioan Lengyel*, *Sigismund Lengyel*, *Victor Marc*, *Aug. Moldovan*, *Georgiu Moldovan*, *Iuliu Moldovan*, *Vasiliu Nap*, *Nicodin Paul*, *Elia Pop*, *Vasiliu Pop*, *Demetriu Sav*, *Alesandru Șimon*, *Simeon Szabó*, *Nicolau Tinc*, *Vasiliu Vaida*, membri in comitet.

Reuniunea femeilor române din Mediaș și giur are să țină adunarea sa generală la 6 iulie in școala gr. c. de acolo, sub presiulul dnei *Maria Roman*. Cele mai insemnate obiecte de pertractare sânt: raportul comitetului despre activitatea sa din periodul espirat, absolutorul cassierei și propuueri, care țintesc la prosperarea reuniunii.

× **Pesimism séu realitate.** Primim dintr'un centru de cultură românesc o scrisore, din care scótem următoarele șire, demne să mediteze ori cine asupra lor: *Draga noastră de nație a cumpără, a plăti cu bani lucrări românești, jurnale etc. nu șcie, nu pôte ori nu voieșce (?—) Departe am ajuns! — Bărbați, români, — capi de familii, mari de gură și din popor și din intelighență nu cutéză ori nu pot (?—) să cumpere o fășcióră care conține atâtea lucruri bune de cetit! atâtea adevăruri ce fiecare Român ar trebui să le cunóscă, să le pună la inimă! Așă. — Pasă-le lor! — La ce bun dar numai ici-colea câte un om de inimă, dar lipsit de ori ce sprigin? la câte 10—20,000 suflete apatice, indolente câte unul doi binesimțitori, cari, decă și inimă și curagiu au, de-o parte inse nu au bani să facă ce-i trage inima, de altă parte nu le este permis să facă ceva spre binele Românilor, ba de multe chiar de aceștia sânt luați in »răspăr«; la ce bun acești pré, cu mult pré pușini singuratici, la astfel de asuprită nație, intelighență »oportunistă«, lasă ori cum să mai dic. Femeile au mai remas să facă totul? femeile singure, cele desconsiderate, desprețuite, ba câte-odată și injosite, persecutate, nimicite de cei puternici. Femeile, pe lângă tóte acestea, ele au mai remas să conducă destinele națiunei?! Unde vor ajunge Românii, massa — și aici și dincolo cu atâtea indolență?! — Pășii-vor inainte cu ea, ori da-vor înderēt? — Intr'adevăr pășii-vor séu se vor lăsă să fie târșiți și împinși de alții, neromâni — cari mai bine vor șci ce voesc!»*

Petreceri de veră. *Societatea »Junimea«* din Cernăuți va da in 11 august st. n. serată cu dans in sala comunală din Câmpulung. *Presidentul* comitetului arangiator e *Dimitrie Maghior* c. și r. căpitan district., *presidentul* societății *Dimitrie Popovici* cand. iur. — *Balul din Betean*, in comitatul Solnoc-Dobăca, anunțat pe 27 iulie, s'a amănat pe 3 august n.; așă ne înșciințéză comitetul arangiator. — *Intelighința română* din Ciachi-Gărbău și giur va arangia la 10 august n. in otelul de acolo o petrecere de veră, in folosul bisericești române gr. c. care se clădeșce acolo.

Dómna Elena Cuza infirmieră. Cetim in »Lupta«, că dómna *Elena* soția fostului donn *Alesandru Cuza*, lovită de perderea fiilor sei, lovită de modul cum a tratat-o nora și cusera sa cu ocazia intrării in posesiunea castelului dela *Ruginósa*, a intrat infirmieră la spitalul de copii »Caritatea« din Iași, luând 4 paturi sub ingrigirea sa și dăruind spitalului un venit anual de 25,000 lei. Dómna face serviciul și trăeșce

sub regimul tuturor celorlalte infirmiere angajate cu 20—30 lei pe lună.

Dșora Chernbach, studentă la facultatea de medicină din București, — o fiică a Botoșanilor — va ține în Botoșani, orașul natal al lui Eminescu, cu ocaziunea congresului studenților universitari ce se va ține în acest an acolo, o conferință asupra vieții nefericitului poet. Punctul de vedere din care dșora Chernbach va studia pe poet, scrie »Românul« va fi cu totul nou și interesant.

Un student la regele Carol. Dl Vicol delegatul studenților români la Montpellier întorcându-se în București, regele, l'a invitat la Palat, aci față cu ddni d'ri Asachi, Buicliu etc., a făcut un resumat al disertațiunii ce a ținut la Montpellier, despre noua theorie a drului Stokfisch. Regele i-a conferit medalia »Bene merenti« cl. II.

La băile herculeane sezonul a început cam slab. Români puțini de tot. Causa e, că paralele s'au cheluit cu esopșiția de an la Paris. Medicul dr. Vuia, unul din cei mai căutați medici acolo, la tómnă se va mută dela Oravița la Arad, unde va deschide un spital popular. Din băile herculeane se scrie »Românului« că muzica n'a fost nici odată așa próstă, ca în anul acesta. Piese românești nu cântă decât 2—3 și acestea așa, că ar fi mai bine decât nu le-ar cânta. Încât șcim noi, muzica e angajată din Dobrițin; de unde să șcie dar piese românești?!

Neorologe. Nicolae Petrovici, fost primar al opidului Hațeg, a murit la 9 iulie, în etate de 59 ani. — Emanuel Pop Ordean teolog absolut gr. c. de Budapesta a încetat din viață în 16 iulie st. n. a. c. în etate de 28 ani, la Romos.

Oglinda lumii.

Serbarea polonezilor. Săptemăna trecută polonezii au avut o mare serbare literară. Se șcie, că osămintele vestitului poet polonez Mickievitz au fost transportate din Constantinopol, unde murise poetul, la Paris. Acum polonezii le desgroară din Paris și le duseră la Cracovia, unde s'au inmormântat de nou cu cea mai mare pompă. Polonezii din tóte părțile lumii, chiar cei din America, se adunară la Cracovia, spre a da poetului ultimele onoruri. Așa prețuesc națiunile culte pe ómenii lor mari. O informațiune mai detaiată ne spune, că peste 50,000 de poloni au luat parte la inmormântare și peste 20,000 cununi, partea cea mai mare în aur și argint au fost depuse. Din incidentul inmormântării s'au rostit cuvântări entuziasmte. Tóte comunitățile au fost represintate și oficianții cei mai înalți ai statului. Orașul Lemberg a fost iluminat și aprópe în tótă feréstă se vedea portretul poetului Mickievicz. Étă și câteva date biografice: Mickievitz s'a născut la 1798 în ȋiua de Crăciun în orașelul Novogrodek din Litvania. A studiat la universitatea din Vilna. Prima sa poesie a scris-o ca copil. 1820 a fost numit profesor de limba latină la Kovno. Atunci a scris poesile, baladele și romanțele care i-au făcut renumele. La 1829 a fost esilat. A trăit în Germania, Roma și Constantinopol, unde a murit la 1855.

Logodna regelui Serbiei. »L'Europe et la Gazette diplomatique« din Paris află, că în cercurile oficiale sërbești, se vorbește cu insistență că tinerul rege Alesandru al Serbiei, care e abiá în vîrstă de vr'o 14 ani, va fi logodit în curënd cu marea ducesă Xenia, fiica cea mai mare a țarului tuturor rușilor.

În contra pianistelor. Diarele germane naréză că în Carlsruhe s'a constituit o societate cam originală în felul ei. Tinerii ce fac parte din această societate se angagiéză a nu se însurá cu fete cari cântă din piano. În mai puțin de 8 ȋile, societatea a recrutat peste 320 de membri.

Cancelăria tehnică

a lui

PAUL ROZVAN,
arhitect inginer diplomat în Arad, strada Battyányi nr. 16.

se angagiéză a pregăti planuri și preliminar pentru spese de biserici, școli și tot soiul de edificii publice și private. Primește a implini controla asupra zidirei în decursul edificării, și colaudarea edificiilor nóue.

Traséză drumuri de fer și drumuri publice, pregătește planurile și socotelile lor.

În întreprindere a proiectă regularea fluviilor și rîurilor, canaluri de naie și de mori; fortificare de ȋermuri, antemur, iazuri, aqueduct și canalisare, împreună cu preliminarile lor de spese; uscarea pământurilor celor umede, udarea rațională a pământurilor uscate.

Proiectéză poduri de pėtră, de lemn și de fer.

Dă păreri tehnice în cas de conturbare în posesiune etc. adecă în tóte casurile, cari se țin de specialitatea ingenerescă.

3—3

Picături de Maria-Zell pentru stomac,

forțe folositoare în tóte bólele de stomac.

Vindecă: lipsa de apetit, slăbiciunea stomacului, respirațiunea mirositoare, paliditatea, rigăelile, colica, catarul de stomac, acréla 'n gât, gălbinarea, gréta, vėrsarea, durerile de cap (decă provin din stomac,) sgărciurile de stomac, incuetura, ingreunarea stomacului, hemoroidele etc. Prețul unei sticle, cu Marca de invențiune, instrucțiune pentru întrebuintare 40 cr.; duplă 70 cr. Expedițiunea centrală prin farmacistul Carl Brady, în Kremzier (Moravia.)

Avertisment! Veritabilele picături de Schutzmarke. Maria-Zell pentru stomac se falsifică și se imitéză mult. Semnul veritabilității este, că fiecare sticlufă trebuie să fie împachetată în hărtie roșie, providută cu marca de sus și să aibă regulele de întrebuintare, mai observându-se, că este tipărită în imprimăria lui H. Gusek în Kremzier.

Hapuri purgative de Maria-Zell.

Aceste hapuri (pilule) care de mulți ani se 'ntrebuintéză cu cel mai bun succes contra lipsei de scaun și la incuieri, se falsifică mult. Cumpărătorul să fie atent la marca de mai sus, cum și la subscrierea farmacistului C. Brady, Kremzier. Prețul unei cutii 20 cr., 6 cutii 1 fl. Decă banii se trimit înainte, se espedéză franco: 1 sul cu 6 cutii 1 fl 20 cr., 2 suluri 2 fl. 20 cr.

Picăturile de Maria-Zell pentru stomac și hapurile purgative de Maria-Zell nu sânt niște lécuri secrete. Descrierea se află în regulele de întrebuintare care se alătură la fiecare sticlă și cutie.

Picăturile de Maria-Zell pentru stomac și hapurile purgative de Maria-Zell se află de vėndăre: în Oradea-mare la farmacistii: E. Ember, Lud. Molnár, George Nyiry, Carol Bleyer, Ales. Heringh și la misericordiani; în Beretyó-Uffalu la farm. Geza Tamásy; în Kis-Marja la farm. Fr. Gallasy; în Komádi la farm. G. Scholtz; în Salonta la farm. L. Kovács și Fr. Podráczky; în B. Diosig la I. Vaday.

39—44

Călindarul săptemănei.

ȋiua săpt.	Călindarul vechiu	Calind. nou	Sórele
Dumineca	a 7 d. Rusali Ev. dela Matei c. 9	gl. 5, a inv. 6.	res. ap.
Duminecă	8 Mart. Protopie	20 Ilie	4 18/7 53
Luni	9 Mart. Pancratie	21 Paulina	4 19/7 52
Marți	10 SS. 45 M. din Nicop	22 Maria Magd.	4 20/7 51
Mercuri	11 Mart. Eufemia	23 Apolina	4 12/7 50
Joi	12 Mart. Proclu și Ilarie	24 Christina	4 22/7 50
Vineri	13 † Sob. Arch. Gavriil	25 Iacob apost.	4 23/7 50
Sămbătă	14 S. Ap. Achila	26 Anna	4 23/7 49

Proprietar, redactor respunđător și editor: **IOSIF VULCAN.**

Cu tipariul lui Otto Hđgel în Oradea-mare.